T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2026-2027 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI
I. DÖNEM I. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
10. SINIF

ÖĞLE OTURUMU

Aldığı Puan

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1. soru 10 puan; 2. soru 12 puan; 3, 4, 5 ve 6. sorular 14 puan; 7. soru 22 puan değerindedir.

1.

- Bu sorunu çözeceğine dair verdiği sözlere bel bağlayarak büyük bir hata yaptığımı anladım.
- Yazar, son romanında toplumun sosyoekonomik yapısını ve birey üzerindeki etkilerini irdeliyor.

Bu cümlelerdeki altı çizili sözlerin cümleye kattığı anlamı yazınız. Bu sözleri cümlelerdeki anlamına uygun olacak biçimde birer cümlede kullanınız. (10 puan)

Bel bağlamak: .....
Cümle: .....

İrdelemek: .....
Cümle: .....

Cevap:

Bel bağlamak: “Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.” anlamına gelen ifadeler. (3 puan)
Cümle: Ona bel bağladığında sonuçlarına katlanmak zorunda olduğunu bilmeliydin. (2 puan)
İrdelemek: “Bir konunun incelenmesi ve eleştirilmesi gereken bütün yönlerini birer birer incelemek, araştırmak, tetkik ve tetebbu etmek, mütalaa etmek.” anlamına gelen ifadeler. (3 puan)
Cümle: Olayın arkasındaki gerçek nedenleri irdelemeden birini suçlamak son derece yanlış bir yaklaşımdır. (2 puan)

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

2. Mecliste ârif ol, kelâmı dinle.
İl iki söylerse, sen birin söyle,
Elinden geldikçe sen eylik eyle,
Hatıra dokunup yıkıcı olma.

kelâm: Söz **il:** El, yabancı **eylik:** İyilik

Bu şiirdeki evrensel değerlerden üçünü yazınız. (12 puan)

Cevap:

- "İyilikseverlik" anlamına gelen ifadeler.
- "Nezaket / İnsana saygı" anlamına gelen ifadeler.
- "Dinlemeyi bilmek" anlamına gelen ifadeler.
- "Olgunluk" anlamına gelen ifadeler.
- "Anlayışlılık / Hoşgörü" anlamına gelen ifadeler.
- "Ölçülülük / Az ve öz konuşma" anlamına gelen ifadeler.

NOT: Bu cevaplardan üçünü yazan tam puan alacaktır. Yazılan her bir değer için 4'er puan verilecektir.

3. Uyusun da uyansın
Giyinsin de donansın
Gülsün ötsün utansın
Bilekleri boğumlu
Anasının şen oğlu

Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif/kafiye türü, kafiye düzeni) belirleyerek yazınız. (14 puan)

Cevap:

Ölçü: 7'li hece ölçüsü (2 puan)
Nazım birimi: Bent (3 puan)
Redif/kafiye türü: "-sın" redif, "-an" tam kafiye (3 puan)
"-lu" tam kafiye (3 puan)
Kafiye düzeni: "a-a-a-b-b" (3 puan)

4. Bugün yine her zamanki saatte daireye vardığımda içimde bir ağırlık vardı. Çevremde olup bitenlere pek odaklanamıyordum. Ama yine de masanın başına geçip çalışmaya koyuldum. Dün Ekselanslarına sunulması gereken evrakı yetiştiremediğim için kimseyle göz göze gelmemeye, dikkat çekmemeye çalışıyordum. Masada kendi hâlimde otururken Yefim Akimoviç herkesin işitebileceği bir tonla, "Neden öyle sessiz sedasız büzüldünüz, Makar Alekseyeviç?" dedi. Sözleri odada yankılanınca etraftakiler durumu eğlenceli bulup gülüşmeye başladılar. Ne desem durumu daha da berbat edeceğimi biliyordum. Sustum. İstifimi bozmadım; gözlerimi kâğıtlara dikip seslerin dinmesini bekledim. Ama o "büzüldünüz" kelimesi bütün gün zihnimde dönüp durdu. Tam o sırada koridorda bir hareketlilik ve adım sesleri duyuldu. Hâlâ yetiştiremediğim evrakı isteyecekler diye koltuğuma iyice gömüldüm.

Bu hikâyedeki karakterin duygularına dair en az iki çıkarımınızı metinden kanıtlar göstererek yazınız. (14 puan)

Cevap:

- Sıkıntılı / Mutsuz

Kanıt: Bugün yine her zamanki saatte daireye vardığımda içimde bir ağırlık vardı.

- Tedirgin / Huzursuz / Endişeli

Kanıt: Hâlâ yetiştiremediğim evrakı isteyecekler diye koltuğuma iyice gömüldüm.

- Çaresiz

Kanıt: Alay edilmesi karşısında herhangi bir tepki veremeyip sessizce bekliyor. Ne desem durumu daha da berbat edeceğimi biliyordum. Sustum.

- Suçluluk duygusu var.

Kanıt: Evrakı zamanında yetiştirememiş olmasından dolayı kendisinin kusurlu olduğunu düşünüyor.

- Utanmış / Mahcup

Kanıt: Dün Ekselanslarına sunulması gereken evrakı yetiştiremediğim için kimseyle göz göze gelmemeye, dikkat çekmemeye çalışıyordum.

- Kırgın / İncinmiş / Üzgün

Kanıtı: Ama o "büzüldünüz" kelimesi bütün gün zihnimde dönüp durdu.

NOT: Bu cevaplardan ikisini yazan tam puan alacaktır. Yazılan her duygu için 4'er puan, kanıtlar için 3'er puan verilecektir.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

5.

I. Metin

Yılkı yazın etlenür
Otlap anın etlenür
Beglik semüz atlanür
Sevnüp ögür ısrışür

Günümüz Türkçesiyle

Hayvanlar baharda gelişir.
Bu zaman otlayarak etlenir.
Beyler binecek semiz atlar bulur.
Sürüler neşeyle dolar ve birbirini ısırır.

II. Metin

Bülbülün kanadı sarı
Ben ağlarım zarı zarı
Elimden aldılar yarı

Garip bülbül ötme bülbül
Benim derdim bana yeter
Bir dahi sen katma bülbül

Bülbülün kanadı beyaz
Gece bulut gündüz ayaz
Al kalemi derdimi yaz

Garip bülbül ötme bülbül
Benim derdim bana yeter
Bir dahi sen katma bülbül

Bu şiirleri içerik, tür ve şekil (nazım birimi ve ölçü) bakımından karşılaştırarak tespitlerinizi yazınız. (14 puan)

Cevap:

İçerik
- I. metinde baharın gelmesiyle at sürülerinde ortaya çıkan canlılık anlatılmıştır. (3 puan)
  II. metinde ayrılık acısı anlatılmıştır. (3 puan)

Tür
- I. metin koşuktur. (2 puan)
  II. metin türküdür. (2 puan)

Şekil
- I. metin dörtlükle söylenmiştir. (1 puan)
  II. metin asıl konunun işlendiği bölüm ve kavuştaklar bentlerden (üçlüklerden) oluşmaktadır. (1 puan)
- Her iki metin de hece ölçüsüyle söylenmiştir. (2 puan)

6. Hayatın gürültüsü içinde çoğumuz farkında olmadan birbirimizin yükünü ağırlaştırıyoruz. Yıkmak, eleştirmek, şikâyetlenmek, karşıdaki insana bir enkaz bırakmak bu çağda en kolayıdır. Zor olan hayatı başkaları için daha da çekilmez kılmak değil, bir insanın ömrüne dokunup ona bu dünyada verilebilecek en değerli hediyeyi, yani "iyi hissetmeyi" sunabilmektir. Ancak birinin kalbine iyi gelebilmek için önce kendi ruhunun kapılarını korumayı bilmek gerekir. Her güler yüze güvenmek, o tatlı maskelerin ardındaki kaosu okuyamamak ve karşımızdakinin kişiliğini gösteren uyarı sinyallerini bile bile görmezden gelmek ruha yük taşımaktır. Ve asla bu yükü taşımayın. Seçici olmak bir kibir değil, bilinçli bir süzgeçtir.

Bu metinde geçen "Kendi ruhunun kapılarını korumayı bilmek gerekir." **sözüyle anlatılmak istenen nedir? Yazınız. Buna günlük hayattan somut bir örnek veriniz. (14 puan)**

Cevap:

- "İnsan, kendisini mutsuz edecek, kötü hissettirecek kişilerle arkadaşlık etmemelidir." anlamına gelen ifadeler. (7 puan)
- Günlük hayat örneği: Her şeyden yakınan arkadaşım moralimi bozduğu için ben de onunla arkadaşlık yapmayı bıraktım. (7 puan)

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10

7. Gözüm yolda gönlüm darda
Ya kendin gel ya da haber yolla
Duyarım yazmışsın iki satır mektup
Vermişsin trene hâlini unutup
Kara tren gecikir belki hiç gelmez
Dağlarda salınır da derdim bilmez
Dumanın savurur hâlimi görmez
Gam dolar yüreğim gözyaşım dinmez

Bu türkünün konusundan yola çıkarak kısa bir hikâye yazınız. (22 puan)

Hikâyenizi yazarken;

- uygun bir başlık koymaya (3 puan),
- akıcı ve anlaşılır bir dil kullanmaya (6 puan),
- türkünün içeriğine uygun olmasına (4 puan),
- tutarlı bir olay örgüsü oluşturmaya (6 puan),
- en az 10 cümleden oluşmasına (3 puan)

dikkat ediniz.

Cevap:

Umut Nöbeti

İstasyon şefinin odasındaki gaz lambası, dışarıdaki amansız bozkır karanlığına titrek bir ışık düşürüyordu. İhtiyar Salim Amca, pencerenin buz tutmuş camına alnını dayamış gelecek treni bekliyordu. Kasabaya haftanın bir günü gelen kara tren kasabanın postasını da getiriyordu. Salim Amca, askere giden oğlundan gelecek mektubu bekliyordu. Ancak kış bastırmış, yollar yoğun karla kapanmıştı. Kara tren haftalardır istasyona ulaşamamıştı. Her gün istasyona gidiyor, saatlerce trenin gelmesini bekliyordu. Günler geçtikçe içindeki özlem büyüyordu. Kara trenin belki de hiç gelmeyeceğini düşündükçe yüreği daralıyordu. Akşam olduğunda ise hüzünle evine dönüyordu. Ama Salim Amca beklemekten hiç vazgeçmiyordu.

YAZILI PUSULASI

Çözümlere buradan ulaş

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 2026-2027 · 1. dönem 1. yazılı

Telefonunun kamerasıyla ilgili QR kodunu okut.
Ekrandan okuyorsan QR koduna dokunabilirsin.

CEVAP VE ÇÖZÜMLER

Yazılı cevaplar ve çözüm sayfası
Ücretsiz erişim

VİDEO ÇÖZÜMÜ

Bu PDF’nin ilgili videosu ve durumu
Premium videolar uygulamada açılır

Video henüz eklenmediyse sağdaki sayfada belirtilir.
Video sonradan eklendiğinde aynı QR kodu kullanılabilir.

Bu erişim kartı Yazılı Pusulası tarafından eklenmiştir.
Önceki soru ve cevap sayfaları değiştirilmemiştir.
kaynaklar.net